

उत्तर पुस्तिका भाग-0

अक्षरा संस्कृत

वर्णमाला

1. (क) पाँच (ख) तैंतीस (ग) स्वर (घ) विसर्ग
2. (क) अ (ख) ब (ग) व (घ) ब
3. (क) त्रिकोण, त्रिशूल (ख) श्रमिक, श्रवण
(ग) ज्ञानी, ज्ञान (घ) क्षीर, क्षमता
4. (क) न् + आ + म् + अ (ख) र् + अ + म् + आ
(ग) नदी (घ) नमस्ते

पाठ-7 : संख्यावाचिनः शब्दाः

1. (क) एकः (ख) त्रयः (ग) चत्वारः (घ) पञ्च
(ङ) षट् (च) दश (छ) सप्त (ज) नव

पाठ-8 : सः/एषः

1. (क) एषः (ख) एषाः (ग) सा (घ) एषा (ङ) सः
2. पुल्लिङ्ग शब्दाः — नरः अध्यापकः बालकः मालाकारः
स्त्रीलिङ्ग शब्दाः — शिक्षिका कलिका छात्रा अम्बा
3. 1. सः रक्षकः 2. एषा अध्यापिका 3. एषा मञ्जूषा
4. सा अजा 5. एषः पादपः 6. सः छात्रः

पाठ-9 : धातु (क्रिया)

1. (क) सः (ख) सः (ग) सा (घ) सा
2. 1. अम्बा पचति 2. श्यामा पिबति 3. सः खादति 4. अध्यापकः पाठयति
3. (क) कन्या (ख) अध्यापकः (ग) छात्रः (घ) बालिका
4. (क) अम्बा पचति। (ख) गौरव धावति।
(ग) श्यामा लिखति। (घ) सा हसति।

पाठ-10 : तौ/ते

1. (क) छात्रौ गच्छतः। (ख) अध्यापिका पाठयति।
(ग) ते पचतः। (घ) सः लिखति।
2. (क) ते (ख) तौ (ग) तौ (घ) ते
3. 1. तौ लिखतः 2. तौ धावतः 3. सः कृषकः 4. ते नृत्यतः

4. (क) तौ धावतः। (ख) ते गच्छतः।
 (ग) तौ हसतः। (घ) ते खेलतः।

पाठ-11 : ते/ताः

1. (क) ते (ख) सः (ग) ते (घ) ते (ङ) ताः
 2. (क) ते लिखन्ति। (ख) सः पठति।
 (ग) ताः नृत्यन्ति (घ) तौ गच्छतः।
 3. (क) ते हसन्ति। (ख) ताः खेलन्ति।
 (ग) ते वदन्ति (घ) ते पचन्ति।
 4. 1. ते पठन्ति। 2. ते खेलन्ति। 3. ताः हसन्ति। 4. सा धावति।

पाठ-12 : त्वम्/अहम्

1. (क) पचामि (ख) गच्छसि (ग) धावति
 (घ) पठसि (ङ) लिखामि
 2. (क) अहम् क्रीडामि। (ख) त्वम् किं करोषि?
 (ग) ताः धावन्ति। (घ) अहम् नमामि।
 (ङ) त्वम् खादसि। (च) ते गच्छन्ति।
 3. (क) सा (ख) त्वम् (ग) अहम्
 (घ) तौ (ङ) ते
 4. (क) कन्याः वदन्ति। (ख) अहम् नमामि।
 (ग) सः गच्छति। (घ) तौ पठतः
 (ङ) त्वम् किम् करोषि?

पाठ-13 : युवाम्/आवाम्

1. (क) युवाम् (ख) ताः (ग) आवाम्
 (घ) युवाम् (ङ) युवाम्
 2. (क) पचावः (ख) खेलसि (ग) खादति
 (घ) चलथः (ङ) नमामि
 3. (क) अहम् चलायामि। (ख) तौ खादतः।
 (ग) त्वम् कुत्र गच्छसि? (घ) युवाम् धावथः।
 (ङ) बाला पठति। (च) आवाम् खेलावः।
 4. (क) ते खादन्ति (ख) तौ पठतः
 (ग) आवाम् खेलावः (घ) त्वम् गच्छसि
 (ङ) युवाम् पचथः (च) अहम् नमामि।

पाठ-14 : यूयम्/वयम्

- (क) यूयम् (ख) वयम् (ग) ते
(घ) यूयम् (ङ) वयम्
- (क) अपि — भी (ख) त्वम् — तुम्
(ग) अहम् — मैं (घ) यूयम् — तुम् सब
(ङ) वयम् — हम सब
- (क) ते पठतः। (ख) त्वम् चलसि।
(ग) वयम् पठामः। (घ) युवाम् गच्छथः।
- (क) आम्, वयम् तत्र खेलामः। (ख) नहि, अहम् न धावामि।
(ग) नहि, वयम् पठामः। (घ) आम्, वयम् खेलामः।

पाठ-15 : कः कौ, के/का, के, का:

- (क) ते (ख) अहम् (ग) एषः
(घ) ताः (ङ) आवाम्
- (क) त्वम् कः असि? (ख) का पठति? (ग) के खेलन्ति?
(घ) कौ नृत्यतः? (ङ) के गर्जन्ति?
- (क) धावति (ख) कूजन्ति (ग) खादतः
(घ) नृत्यति (ङ) धावन्ति
- (क) एताः कोकिलाः सन्ति। (ख) सः शशकः धावति।
(ग) सिंहः गर्जति। (घ) मयूरौ नृत्यतः।
(ङ) ते खेलन्ति।

पाठ-16 : किम्/के/कानि

- (क) जलम् (ख) पुस्तकम् (ग) कदलीफलम्
(घ) देवालयम् (ङ) एतत्
- (क) पादपाः (ख) पुष्पाणि (ग) नक्षत्राणि (घ) दुग्धं
- (क) एतत् मम गृहम् अस्ति। (ख) एतानि मम पुस्तकानि सन्ति।
(ग) वृक्षात् पत्राणि पतन्ति। (घ) एतत् चक्रम्।
- (क) कदलीफलानि (ख) चक्रे (ग) उद्यानम्
(घ) रक्षकः (ङ) पंकजम्

पाठ-17 : कुत्र/किम्

- (क) देशम् (ख) पाठम् (ग) गृहजनम् (घ) देवालयम्
- (क) खादावः (ख) गच्छति (ग) लिखति (घ) गच्छन्ति

3. (क) कुत्र (ख) किम् (ग) किम् (घ) कुत्र
4. (क) पत्रं (ख) भोजनं (ग) देवालयम् (घ) दुग्धं

अभ्यास-पत्रम्

- (क) कलमेन (ख) कार्यालयं (ग) पुष्पाणि
(घ) परीक्षाभवनं (ङ) कर्णाभ्याम्
- (क) तडागः (ख) विद्यालयः (ग) गृहम्
(घ) तरणतालः (ङ) चिकित्सालयः
- (क) सैनिकौ देशं रक्षतः। (ख) सः ग्रामं गच्छति।
(ग) ते कदलीफलं खादन्ति। (घ) बालकाः तीव्रं धावन्ति।
(ङ) एतत् पुष्पम् अस्ति।
- (क) सः – वह (ख) कुत्र – कहाँ
(ग) युवाम् – तुम दोनों (घ) अपि – भी
(ङ) कदा – कब (च) आवाम् – हम दोनों
(छ) तौ – वे दोनों
- (क) यूयम् (ख) ते (ग) तौ
(घ) त्वम् (ङ) वयम्
- (क) सः पत्रं लिखति। (ख) अम्बा पचति।
(ग) अद्य बालदिवसः अस्ति। (घ) अहम् दुग्धं पिबामि।
(ङ) अहम् फलं खादामि।
- (क) आकाशे नक्षत्राणि भवन्ति। (ख) शशकः गृज्जनम् खादति।
(ग) जनकः कार्यालयं गच्छति। (घ) अम्बा भोजनम् पचति।
(ङ) दीक्षा नृत्यति।